

СТАНОВИЩЕ

от проф. *Маргарита Иванова Чинова*, д.ю.н., професионално направление 3.6. „Право” по научната специалност „Наказателно право”, преподавател в Бургаския свободен университет, Център по юридически науки

назначена за член на научно жури със заповед № ЛС-163 от 01.06.2018 г. на Ректора на БСУ, по конкурса за заемане на академичната длъжност доцент по право – 3.6. (наказателно право), обявен от Бургаския свободен университет в ДВ, бр. 30/03.04.2018 г. с кандидат гл. ас. д-р *Славка Димова Димитрова-Симеонова*

В настоящия конкурс гл. ас. д-р Димитрова участва с хабилитационния труд *„Проблеми на системата на наказанията”*, изд. „Бряг”, Б., 2018 г. в обем от 192 страници. Теоретична основа на дисертационния труд са 143 литературни източника на български, английски и руски език, а бележките под линия са общо 430 на брой.

В структурно отношение научното изследване се състои от увод, три глави и заключение. Избраната структура и последователността на изложението позволяват разглежданите проблеми да бъдат изследвани, както самостоятелно, така и в тяхната цялост. Темата за системата на наказанията е особено актуална, тъй като от повече от 20 години по този въпрос в българската правна литература липсва цялостно монографично изследване на проблематиката. В труда въпросите на отделните видове наказания в системата по чл. 37 от НК са разгледани в светлината на съвременните обществено-политически, икономически и социални условия в страната.

Монографията представлява принос в наказателноправната теория, тъй като теоретичните, а и практическите проблеми, които се поставят са многобройни и значими. Особената полезност на изследването се изразява в обстоятелството, че то дава един по-различен поглед върху проблемите на отделните наказания с оглед на мястото им в системата, като ги обхваща и анализира в тяхната цялост, като елементи на тази система.

Трудът се базира на задълбочените теоретични знания по наказателно право, наказателно-изпълнително право и на сравнителноправните изследвания, резултат от проучванията, направени в университети в Норвегия и Япония. Анализирани са както трудовете на утвърдени български учени, така и на чужди автори, а когато това е относимо към темата на изследването и практиката на съдилищата, включително и тази на Европейския съд по правата на човека (Глава втора, §1 и глава трета, §2, т.1). Направени са и редица сравнително-правни

анализи със законодателството и практиката на други европейски държави.

Благодарение на възприетия комплексен подход в изследването е използван интердисциплинарен подход, като проблемите на отделните наказания са представени и от гледна точка на криминологията и отчасти на наказателно-изпълнителното право. Именно този подход се явява особено ценен, тъй като е позволил всестранното и в дълбочина познаване на проблемите, които поставя системата на наказанията. Ясно и аргументирано са очертани слабостите на действащата система, направени са теоретични анализи, формулирани са полезни и научно издържани виждания, изведени са обосновани предложения *de lege ferenda*.

При оценката на рецензирания труд могат да се открият още няколко *направления*, които са *определящи за неговата теоретична и практическа значимост*:

* На първо място, следва да се отбележи, че научните търсения са концентрирани в областта на наказанията. Това е област с особена значимост за наказателната политика на държавата, както е отбелязано и в изследването. Същевременно, въпросът остава извън вниманието на наказателноправната теория от 1997 г. насам и не е бил предмет на цялостни научни търсения в последните години. Оттук и изводът, че изследването е особено актуално и би могло да допринесе съществено за развитието на наказателноправната наука.

* Авторът е дал една нова, модерна и съвременна трактовка на системата на наказанията, базирана на общата теория за системите и в контекста на промяната в обществените отношения. За първи път в българската правна литература се използват основните положения на теорията за системите отнесени към системата на наказанията и нейните основни характеристики. На тази основа отделните наказания са разгледани не самостоятелно, а като елементи от тази система, които са взаимосвързани и взаимнозаменяеми.

* Като принос трябва да се оценят и обосноваваните виждания, че системата на наказанията се обуславя и от ценностите в едно общество, в зависимост от индивидуалните особености на човека и социално-културните условия и промени. Убедително е аргументирана тезата, че в общество, в което доминират материалните ценности, следва да се засили ролята на имуществените наказания и най-вече на глобата и конфискацията, както и да се обогати системата на наказанията с нови наказания, които да бъдат адекватни на съвременните общественно-политически условия.

* Не по-малко значими са и предложенията към законодателя във връзка с необходимостта да се разширят възможностите за прилагането на наказанието глоба за деяния, които не са с висока степен на обществена опасност и за които понастоящем се налага краткосрочно лишаване от

свобода. Направен е сравнителен анализ на законодателството в някои скандинавски държави и Германия. Изведени са предложения *de lege ferenda* за промяна на начина на определяне на размера на наказанието глоба.

* Убедително е аргументирана позицията на автора да се възприеме делението на наказанията на главни и допълнителни. Не са подминати и негативите, които произтичат от подобно законодателно решение.

* Особено полезно за законодателя е направеният задълбочен и подробен сравнителноправен анализ на нормативната уредба в дванадесет държави. Този преглед не е механичен и самоцелен – анализирани са сходните черти и различията на системите на наказанията в различните държави, след което са направени и значими теоретични изводи (Глава трета, §1).

* Убедително е и мотивираното становище да се използват възможностите на някои отменени институти, предвиждащи по-широко участие на обществеността в дейностите по изпълнение на наказанията и полагането на възпитателни грижи, които да бъдат върнати към нов живот и адаптирани към съвременните обществени отношения.

* В самостоятелен параграф (Глава трета, §3) е анализирана и доказана необходимостта от по-широко използване на мерки за обществено въздействие и възпитание, като са приведени и примери за нетрадиционни подходи за участие на обществеността при изпълнение на някои наказания.

В настоящия конкурс са представени за рецензиране още една *студия*, четири *статии* и шест *доклада*.

В студията „Доброволните пробационни служители. Сравнителен анализ на изпълнението на наказанието пробация в Европа и Азия“ основният приносен момент е изчерпателното сравнителноправно проучване посветено на възможността за участие на граждани в дейности по изпълнението на наказанието пробация и представянето на добри практики в някои европейски и азиатски държави – проблем, който не е разработван до този момент. Този въпрос е доразвит и в статията „Доброволци по правата на човека“.

В останалите представени за рецензиране публикации също се съдържат приносни моменти от практико-приложно и теоретично естество.

Трудовете на гл. ас. д-р Димитрова са безспорно доказателство за изградените усет и умения за практико-теоретични анализи на сложни правни явления и формулировки. Тези трудове илюстрират и изграденото умение за водене на научна дискусия, при която собствените тези се представят по един ясен и категоричен начин, при това не голословно, а със съответната научна аргументация, който стил впрочем е присъщ на всеки вече утвърден научен работник.

Предвид изложеното, в заключение:

Давам на научната и преподавателска дейност на Славка Димова Димитрова-Симеонова висока положителна оценка. Като имам предвид цялостното ѝ научно творчество и преподавателска дейност, считам че тя отговаря на изискванията, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България за заемане на академичната длъжност доцент по наказателно право. Поради това си позволявам убедено да препоръчам, Славка Димова Димитрова-Симеонова да бъде избрана на академичната длъжност доцент по право – 3.б. (наказателно право).

Изготвил становището:
проф. д-р М.Чинова

29 юли, 2018 г.